

Slovenski dom

Štev. 249

V Ljubljani, četrtek 2. novembra 1939

Leto IV

Obsežne izpremembe v italijanski vladi

V vlado so vstopili ljudje, ki so proti vsakim pustolovščinam v zunanji politiki - pravijo v Parizu in Londonu

Rim, 2. nov. o. V torko so bile izvršene obsežne spremembe pri italijanski vladi. Odstopili so korporacijski minister, minister za ljudsko kulturo, minister za valute in devize, kmetijski in prometni minister, minister za javna dela, podtajnik v predsedstvu vlade, načelnik glavnega generalnega štaba Variani in načelnik letalskega generalnega štaba Valle. Odšel je tudi tajnik fašistične stranke minister Starace, njegovo mesto pa je zavlzel Attore Mutti. Novi ministri so bili takoj imenovani iz vrst najbojnih Mussolinijevih sotrudnikov, takih, ki so se borili v fašistični revoluciji in stali vselej v prvih vrstah. Veliko bolj zanimive so spremembe v vojski, kjer je maršal Graziani prevzel vodstvo generalnega štaba, general Briscolo pa vodstvo generalnega štaba letalstva.

Komentarji italijanskega časopisa pravijo k tem obsežnim spremembam, da so se izvršile v soglasju s fašističnim sistemom vlada in da so jamstvo, da bo Italija ohranila svoje nevtralnost ališče.

Rim, 2. nov. m. Z zadnjo spremembo italijanske vlade se bavi v današnji številki svojega lista »Giornale d'Italia« časnik Virginio Gayda. V svojem članku med drugim poudarja, da bo itali-

janska politika po tej spremembi ostala nespremenjena in da bo fašizem nastopil še dalje proti komunizmu, toda tudi proti demokraciji. Zato bo tudi vlada, ki je bila predvčerajšnjim sestavljena, ohranila še nadalje tipično duhovno lice in konstruktivne sposobnosti, ki so fašistične vlade vredne.

Odmevi po Evropi

London, 2. nov. o. Vest o spremembah pri italijanski vladi je izzvala v Londonu zadovoljstvo. Tam smatrajo za karakteristično, ker so iz vlade izstopili ljudje, ki so se zavzemali za čim tesnejše sodelovanje z Nemčijo. Posebno značilnost dajeta tej domnevi odstop ministra Alfieria in tajnika Staracea. Prihod novega generala, tajnika stranke Mutti pa tolmačijo kot posrčitev protiboljševiškega kurza. Zasluge za te temeljite izpremembe pripisujejo tudi bivšemu londonskemu veleposlaniku Grandiu, ki je pred dvema mesecema postal pravosodni minister.

V Berlinu so izpremembe izzvale sicer veliko pozornost, toda uradni krogi pravijo, da se s tem ni v odnosih med Nemčijo in Italijo nič bistvenega dogodilo, kajti zunanji minister grof Ciano je ohr-

nil svoje mesto in s tem je zagotovljena dosežanja smer zunanje politike. Prav to je pa edino vprašanje, ki v zvezi s sedanjimi spremembami zanima Nemčijo. V Parizu tolmačijo izpremembe kot ojačitev italijanske nevtralnostne politike. Italija se ne bo spuščala v nobene avanture, temveč bo ostala pri sklepu, ki ga je v začetku vojne dne 1. septembra objavila. Italija bo še naprej skrbela za ohranitev miru v Sredozemlju in na Balkanu.

Posebno pa naglašajo časopisi v tujini spremembe na vodilnih mestih italijanske armade. Na čelo generalnega štaba vojske je prišel maršal Graziani, ki je znan po svojih dobrih zvezah z dvorom in s fašizmom. On je tudi prijatelj maršala Badoglija, ki je še zmeraj ostal vrhovni poveljnik italijanske vojske. Vojska polagoma zavzema spet svoje stare pozicije v italijanski hierarhiji in v njej pridobiva na svoji veljavi tudi prestolonaslednik Umberto, ki uživa največjo zaslobo med generali. Ti slednji pa so prav malo naklonjeni raznim avanturam, še manj pa raznim tveganjem z stopom v vojsko.

Glede Allieria domnevajo, da bo imenovan za veleposlanika v Berlinu. Attolico, ki je bil do sedaj v Berlinu, pa bi odšel v Moskvo.

Seja predsedstva JRZ

Belgrad, 2. novembra, m. V prostorih glavnega odbora JRZ bo danes pod predsedništvom ministrskega predsednika in predsednika stranke Dragiša Cvetkovića seja predsedništva te stranke. Na njej bodo razpravljali o vseh aktualnih vprašanjih ter bodo sprejeli potrebni sklepi za nadaljnjo strankino delovanje med ljudstvom. Od Slovencev se bodo seje udeležili predsednik senata in podpredsednik JRZ dr. Anton Korošec, gradbeni minister dr. Miha Krek in bivši senator g. Franc Smodej.

Anglija omejuje porabo masla in masti

London, 2. nov. AA. Reuter: V zvezi z ukrepi za uvedbo racionaliziranja presnega masla pričakuje vlada, da se bo oskrba prebivalstva s presnim maslom pozneje povečala. Za zdaj je namreč uvoz masla iz evropskih držav padel, iz bolj oddaljenih držav ga pa še ni bilo moči uvoziti. Obroki masla bodo odvisni od položaja na tržišču in se bodo do ločali od primera do primera. Obrok presnega masla bo znan, ko stopi ta ukrep v veljavo, štiri unce na teden. Minister za prehrano Morrison je poudaril, da ni nobenega vzroka za racionaliziranje druge hrane razen gnjati in presnega masla. Produkcija margarine je od začetka vojne znatno poskočila, masti je pa tudi zdaj še dovolj. Minister je poudaril, da je kljub vsemu temu treba paziti, da se hrana ne razaja. Za njim je govoril Alexander, ki je takisto apeliral na prebivalstvo, naj s hrano preveč ne zapravlja.

500.000 poljskih prostovoljcev na Francoskem

Pariz, 2. nov. m. Poljski zunanji minister Zaleski je podal izjavo, v kateri poudarja, da bo Poljska do prihodnje pomladi razpolagala z 12 divizijami, ki se bodo borile na zahodnem bojišču. Do zdaj se je prijavilo že 500.000 vojakov, prva divizija je že pripravljena za vojno.

Daranyi umrl

Budimpešta, 2. nov. m. Predsednik madžarske poslanske zbornice in bivši predsednik vlade Koloman Daranyi je včeraj popoldne umrl. Smrt ga je dohitela na kliniki Rdečega križa, kjer se je zadnje čase zdravil.

Drobne vesti

Vatikan, 2. nov. m. Reuter: Radio poroča, da je po vesteh, ki so prispale iz zanesljivega vira, glasovalo pri nedeljskih volitvah v onem delu Poljske, katero je zasedla Rusija, 50% volivcev. Od tega števila je glasovalo samo 70% za vlado.

Moskva, 2. nov. m. Nemški veleposlanik Schulenburg je prejšnji četrtek odpotoval v Berlin, kjer je bil sprejet tudi pri kanclerju Hitlerju.

New York, 2. nov. m. Stefani: Newyorška svetovna razstava je, kakor znano, zap. la. Obiskalo jo je 25 milijonov ljudi. Razstava je imela 25 milijonov dolarjev izgube.

Italija in Grčija bosta sklenili nenapadalno pogodbo za 10 let

Anglija priznala zasedbo Albanije

London, 2. novembra, m. Po nedavnem sporazumu med Italijo in Grčijo, po katerem so se čete umaknile z grško-albanskih meja, je bila javnost prepričana, da je med Italijo in Grčijo nastopilo izboljšanje, ki bo pa le nekaj uvod za sporazum večjega obsega. Zato ni bila javnost nič presenečena, ko so začele prihajati vesti, da bo med obema imenovanima državama sklenjena tudi nenapadalna pogodba. Po teh prvih vestih bi Italija in Grčija obnovili svojo nenapadalno pogodbo iz leta 1928. V Londonu pozdravljajo sklenitev nenapadalnega pakta ter so prepričani, da bo to dejanje silno ojačilo mir na Sredozemskem morju, še bolj pa bo utrdilo urejenost odnosov na Balkanu.

Atene, 2. novembra, m. Nemški poročevalski

Dragiša Cvetković o brezimnih intrigantih proti sporazumu

Belgrad, 2. novembra, m. Z ozirom na gonjo, ki so jo začele posamezne srbske opozicijske skupine proti sporazumu s Hrvati ter zaradi razširjanja raznih letakov, je sredi predsednik vlade Dragiša Cvetković podal časnikiarjem naslednjo izjavo:

»Te dni so vodstva nekaterih opozicijskih strank nadaljevala s svojo staro prakso, da brezimno izdajajo politične izjave na način, ki niti malo ne odgovarja osnovnim načelom demokracije, katero tako radi in tako pogosto jemljejo v zaščito svojih naziranj. V teh izjavah svoje postopanje opravičujejo s cenzuro, ki se nad njihovimi izjavami izvaja. Smatram za dolžnost povedati, da je bilo vsem političnim skupinam omogočeno, v kolikor je bilo to odvisno od vlade, popolnoma svobodno izpovedati svoje naziranje do enega najvažnejših hrvatskih vprašanj, do vprašanja sporazuma s Hrvati. Vsaka skupina je to storila svobodno in vsi naši dnevniki so njihove izjave objavili v celoti. Na te izjave sem smatral za dolžnost odgovoriti 18. oktobra. S tem je z načelnega stališča — vsaj tako smatram — glavno vprašanje bilo likvidirano, ker je javnost slišala obe strani. Nato so pričele v uredništvu prihajati razne anonimne izjave pod firmo vodstva te ali one stranke. Ti odgovori po vsebini in po obliki niti malo niso predstavljali resne in objektivne razprave o tako važnih vprašanjih naše notranje politike. Zanje tudi nihče ni hotel prevzeti odgovornosti pred javnostjo, da bi s podpisom odgovornih strankinih funkcionarjev prevzel tudi

moralno odgovornost za objavo vsebine same. Nekatera uredništva so nam pokazala te anonimne izjave, ter so hotele izvedeti, če bi jaz tudi še nadalje odgovarjal nanje. Prepustil sem vsem na prostu voljo uredništvom, da z njimi naredijo kakor mislijo, da bo najbolje odgovarjalo koristim nepristranskega tiska. Pri tem sem še dodal, da je po mojem mnenju s tem, da sta obe strani načelno izrazili svoje naziranje glede glavnih vprašanj, razprava končana. Zato se nobena cenzura ni izvajala nad temi izjavami ter je vse to ostalo samo notranja stvar uredništev. Toda vse te anonimne izjave tendenciozno očitajo neokusno politiko tako po obliki kakor po vsebini. Strogost cenzure in naporov kraljevske vlade, da se naziranje javnosti z raznimi ukrepi zaduši.

Obžalujem, da se prizadevanje kraljevske vlade za svobodno politično življenje s takimi anonimnimi in neokusnimi pamfleti, kakor so se pojavili zadnje čase, sistematično ovirajo in rušijo. Obžalujem, da moram poudariti tudi to, da sva bodi ne pomeni anarhije, toda svoboda izražanja misli in svojih naziranj niti malo ne v soglasju z neokusnimi in neresnimi izjavami, ki gredo celo do osebnih žalitev.

V toliko sem smatral za svojo dolžnost odgovoriti na te izjave in od svoje strani opozoriti javnost na te metode, s katerimi se lahko doseže en sam uspeh, da se podere vse to, kar je solidnega in zdravega in kar nas more povesti v boljše dni in v popolnoma svobodno politično življenje.

Na zahodu se začinja:

Težki topovi bobne

Pariz, 2. nov. m. Čim se je nekoliko zboljšalo vreme, so začela takoj prihajati z zahodnega bojišča poročila, ki že opisujejo, ali pa vsaj za najbližji čas napovedujejo več življenja na fronti. Tako pravijo zadnja poročila, da so nemški topovi velikega kalibra iz Siegfriedove črte začeli silovito obmetavati z granatami francosko ozemlje, ki se razprostira med francosko mejo in Maginotovo črto. V francoskih vojaških krogih prevladuje mnenje, da Nemci nameravajo na ta način očistiti ta svet, da bi potem lažje in brez večjih žrtev izvedli večji napad, ki ga že nekaj dni napovedujejo. Največ boja je bilo včeraj ob reki Moseli in vzhodno od Saarbrückena v dolini reke Blies. Na večer pa so boji ponehali in je nastopilo spet običajno zatišje na vsem bojišču. Tako pravi zadnje francosko uradno poročilo z bojišč, da je pretekla noč bila nenavadno mirna. Ta mir pa pravijo, da je mir pred viharjem. Francoska vojska je popolnoma pripravljena in je ne more presenetiti noben nemški napad.

Gdansk, 2. nov. m. DNB poroča: Nemški notranji minister Frick je imel sredi v Gdansk ugovor, v katerem je med drugim dejal:

Nov ruski sunek proti Finski

Finsko odposlanstvo, ki je bilo na poti v Moskvo, se je vrnilo domov

Helsinki, 2. nov. o. Sovjeti so pripravili finski vladi novo hudo presenečenje. Po več dnevnih posvetih med vlado in voditelji vseh finskih parlamentarnih skupin je bil sestavljen odgovor na sovjetske predloge. Finska je bila pripravljena ustreči vsem sovjetskim zahtevam, v kolikor te ne bi okrnile finske neodvisnosti, vse ostale zahteve pa je odločno odklonila. Delegacija, ki jo vodi Paasikivi, je odšla v torko iz Helsinkov v Moskvo. S seboj je vzela tudi posebnega tolmača za ruščino ter enega profesorja mednarodnega prava. Finska javnost je videla v tem znamenje, da se pogajanja s Sovjetsko Rusijo približujejo ugodnemu zaključku in da bo delegacija v Moskvi podpisala sporazum.

Ko pa je bila delegacija že na poti, je imel ruski komisar za zunanje zadeve Molotov govor, v katerem je obložil Finsko, da noče razumeti ruske dobrohotnosti in da načelno odklanja vsako koncesijo, ki so jo Sovjeti za ureditev sožitja s Finsko zahtevali. Istosčasno je ruski poslanik v Helsinkih predložil zunanjemu ministru Erku nove zahteve. Ta presenetljiva kretnja sovjetske diplomacije je finske državne silno vznemirila. Pot delegacije v Moskvo je ostala nepotrebna in vlada je dala takoj nalog, naj se vrne. Delegacija je prekinila pot in bo danes spet prišla v Helsinki. Kaj so Sovjeti v novi svoji vlogi zahtevali, ni točno znanega. Kaže pa, da so postavili zahtevo, da mora finska vlada skleniti z njimi nenapadalno pogodbo in pogodbo o medsebojni pomoči, proti kateri se Finska najbolj upira. Ona pravi, da bi jo ta pogodba potegnila iz nevtralnega bloka severnih držav in odprla možnost, da se Finska zaplete v vojno proti svoji volji.

Finska vlada je izdala na javnost opozorilo, da vsi varnostni ukrepi zadnjih tednov niso izgubili še svojega pomena in da je prav tako nemestno, da bi se prebivalci spet vračali v mesta, ki so jih bili pred desetimi dnevi zapustili. Vrhovni poveljnik finske vojske maršal Mannerheim je dobil od predsednika republike skoraj diktatorska pooblastila. Ti znaki nedvomno govore, da je Finska odločena braniti svojo neodvisnost in pa nevtralnost.

Moskva, 2. nov. Reuter: Nevtralni opazovalci aktualnih dogodkov na severovzhodu so prepričani, da je najtežje vprašanje, ki ga bodo reševali pri skorajšnjih finsko-sovjetskih pogajanjih, sovjetsko-ruska zahteva, da jim mora Finska odstopiti oporišča v osrčju svoje države. Isti krogi poudarjajo, da je ta zahteva v nasprotju s finsko neodvisnostjo in da sama po sebi krši nevtralnost finske države. Prav tako ta sovjetsko-ruska zahteva posega tudi v koristi ostalih skandinavskih držav. Oporišče

»Nemčija brani s svojimi armadami, ki so najmočnejše na svetu, svoje časti, svoje meje in svoje življenjske pravice. Gdansk je sodeloval in bil na svojem mestu v teh bojih. Vsa Nemčija je ponosna nad tem, kar je izvršila. Poljski narod je

Rusija ni izpolnila nemških pričakovanj

Rusija bo nevtralna ostala še naprej

Moskva, 2. nov. o. V svojem govoru v torko je sovjetski komisar za zunanje zadeve Molotov zlasti poudarjal nove prijateljske odnose med Rusijo in Nemčijo. S tem se je začela v Evropi nova politika, kateri pa kljubujeta Francija in Anglija. Obnova Poljske v dosedanjih oblikah ne pride več v poštev. Nato je Molotov govoril o pogajanjih s Finsko in povedal, da Sovjetska Rusija nima nobenih zahtev do Aalandskih otokov, še manj pa do Švedske in Norveške. Pač pa zahteva od Finske, da sklene pogodbo o medsebojni pomoči. Finska je tudi odklonila predlog, da odstopi

nekaj ozemlja blizu Leningrada, zato pa dobi ozemlje v Kareliji. Nato je Molotov še naglasil, da bo Rusija hotela na vsak način imeti proste roke v mednarodni politiki in da bo ohranila svojo nevtralnost.

Za ruske zaveznike je bil ta govor prej razočaranje, kakor pa blagovest. Nikjer ni besedice o kaki vojaški pomoči Nemčiji, nasprotno Rusija naglašuje svojo nevtralnost. Seveda ta nevtralnost ne izključuje možnosti posredne ruske pomoči Nemčiji z dobavami surovin, žita in morebiti orožja.

Kodanj, 2. nov. m. »Politiken News« objavlja poročilo svojega sovjetskega dopisnika, ki pravi, da je sovjetska vlada pripravljena pokupiti vse nemške ladje, ki so se v začetku vojne zatekle v sovjetska pristanišča.

„To je imperalizem!“

Berlin, 2. novembra, AA. (DNB.) Iz Helsinkov poročajo, da je zunanji minister Erko govoril sredi na slavnostni predstavi v švedskem gledališču v korist finskih vojakov. Slovesnosti je prisostvoval tudi predsednik finske republike in družbi vseh članov vlade. Erko je predvsem obžaloval, da je predsednik ljudskih komisarjev Molotov v svojem včeršnjem govoru navedel podrobnosti o sovjetsko-finskih pogajanjih in nadaljeval: V ukrepih, ki jih je predlagala Sovjetska Rusija, vidi Finska ruski imperalizem. Finska se ne more spuščati v nič, kar bi moglo ogroziti njeno lastno nevtralnost. A ti predlogi pomenijo uslužnost Finske v korist tuje države na finskih tleh. Finska volja, da ostane nevtralna, predstavlja obenem tudi varnost za Rusijo. Finska izhaja s stališča, da so njeni dogovori z Rusijo sklenjeni s svobodno voljo. Na Finsko ni vplivala nobena tuja država. Finski narod strastno ljubi svobodo in si ne želi nobene vojne. Pokazal je svojo pripravljenost do daljnosežnih žrtev, kakor se jasno vidi iz predlogov, ki jih bo finska delegacija jutri izročila v Moskvi. Finska zelo dobro ve, po kateri poti ima hoditi, naj bo ta pot že tako težka. Finski narod mora stati ob strani in se ne vtičati v politiko velesil. Ni okoliščin, v katerih se tudi v sedanjem trenutku ne bi mogla doseči miroljubna ureditev.

Obsedno stanje v Holandiji

Amsterdam, 2. novembra, AA. (Havas.) Holandska vlada je takoj po središnji izjavi ministrskega predsednika proglasila obsedno stanje. Samo za tri pokrajine to ne velja. V občinah, ki jih navaja dekret o proglasitvi obsednega stanja, prevzamejo vojaška oblastva upravo v svoje roke in lahko izdajo tudi naknadne ukrepe. Civilna oblastva postanejo samo izvršilni organi za izvedbo teh ukrepov. Okoliščina, da se obsedno stanje, ki ga je parlament izglasoval, razširi na večino države, je jasen dokaz, da je Holandska trdno odločena braniti svojo neodvisnost.

Ljubljana o prazniku Vseh svetih

Je že tako, da imamo pri nas prav redko za Vse svete lepo vreme. Tu pa tam kakšno leto na pravi izjemo, sicer pa je praznik sam in tudi Veroniki duša nad navadno oblačno, mrzel in prav pogosto tudi deževen. Zgodilo se je celo že, da je za Vse svete padel sneg. Za tak primer so se prejšnje čase ljudje morali debelo uro v gostem roju preslopiti po blatu; cesta je bila namreč od sile hitro zgažena. Zdaj pa tudi deževje čisti ne more škodovati, saj je zgrajena prav solidno. Mestna občina pa je meščanom poskrbela tudi za drugo udobnost, saj je dala izpeljati električno cestno železnico prav do Sv. Križu. Z modro ureditvijo voznega reda za vozila je bil vzpostavljen lep red, tako da se ni zgodila nobena nesreča. Na reševalni postaji včeraj niso namreč zabeležili nobenega nesrečnega primera; v celem so opravili reševalci le šest voženj ves dan, pa še v teh primerih je šlo le za prevoz bolnikov, ki so se jih lotile navadne bolezni. To je zelo lepo dejstvo, zlasti če premislimo, kako velike množice so se včeraj vse dan, zlasti pa še v prvih popoldanskih urah vsipali iz vseh krajev našega mesta, vse v eno smer: proti pokopališču Sv. Križu.

Včerajšnji dan v mestu

V mestu je bilo včeraj tisto tipično vsesvet-sko razpoloženje. Ze na vse zgodaj si srečevali na vseh mestnih ulicah ljudi, ki so nosili vence, šopke in sveče ter hiteli proti pokopališču. Neprestano se švigala vozila, tramvaji so bili napolnjeni kakor skoraj nikdar med letom. Dan je bil oblačen, čemer in pust. Nekoliko je pihalo ter je skoraj ves čas kazalo, da bo zdaj začelo pršet. Pa se je le obdržalo brez dežja. Tudi popoldne je bilo v mestu ob zgodnjih urah izredno živo. V znamenju vencev in krizantem so stale ulice. Pozneje pa je mesto nazlo opustelo. Sredi mesta je bilo že še nekaj pasantov, oddaljenejšje ulice in predmestja pa so bila popolnoma zapuščena kakor bi bila izumrla. V večernih urah pa je Ljubljana spet oživila z novimi množicami. Šum množice pa ni bil hrupen, ampak prijeten. Ljudje so se vračali s pokopališča, kjer so bili obiskali svoje drage rajne, zbrani in pretreseni ob misli, da so tudi oni ob letu osorej kaj lahko že sami med njimi tam na božji niži. Zvečer so se ljubljanske cerkve napolnile z verniki, ki so molili za pokoj svojih rajnkoh.

Spominska svečanost pri Sv. Petru

Združene skupine bojevnikov Ljubljana-Sv. Peter so priredile včeraj dopoldne pri sv. Petru lepo žalno slovesnost, ki je bila posvečena žrtvam preteklo svetovne vojne. Ob pol 11 dopoldne je bila v šentpeterski farni cerkvi sv. maša, nato pa pred spomenikom žrtvam svetovne vojne cerkveni obredi. Pevec so ubrano zapeli nekaj pretresljivih žalostink. Spomenik sam je bil lepo okrašen, ob njem so gorele prav številne luči, ki so jih bili prinesli in zažgali tovariši, svoji in drugi, navdani s pobožnostjo in sočutjem.

Popoldanska slovesnost pri Sv. Križu

Na pokopališču pri Sv. Križu se je včeraj ves dan kakor vsako leto-kar trlo ljudi. Dotok množic pa je postal zlasti občuten v zgodnjih popoldanskih urah. Vsak grob je bil lepo okrašen, tudi grobovi najrevnejših so bili lepo, čeprav skromno urejeni. Povsod so gorele svečke, povsod so stali svojci ob grobeh, zalopjeni v pobožno molitev za rajnike, za njihov dušni mir in pokoj na onem svetu. Misel na možnost, da letos morda lahko že zadnjičkrat prižigajo sveče in molijo ob tujih grobovih, je vsakogar navdala z zbranostjo in resnobo. Po grobovih je bilo letos izredno mnogo vencev in sveč mestne občine ljubljanske, ki je o vseh svetih uvedla posebno socialno akcijo za reveže. V ta namen je izdajala posebne nakaznice za vence in sveče. Te nakaznice je izdajala v trgovini Mestne elektrarne v Kresiji na Nabrežju 20. septembra. Belozelene sveče in vence, a katerimi so se odkupovali premožnejši meščani od razkošja na grobovih, pa so bili na razpolago v pisarni vsesvetske akcije v pritličju Mahrove hiše, na stojnicah po mestu ter pred pokopališčem. Ljudje so radi kupovali te vence in sveče, kar je izpričalo včeraj dejstvo, da so bili skoraj vsi grobovi z njimi okrašeni. Velike stojnice za prodajanje vencev in sveč so bile pred pokopališčem nasproti glavnemu vhodu za tiste, ki so se pripeljali s tramvajem, z avtomobili ter z drugimi vozili, pri čem so jih včeraj obdvovali brez izjeme vsi, ki so prišli k Sv. Križu, pa za pešce.

Kakor vsako leto, tako so tudi letos naše bojevniki organizacije včeraj na praznik Vseh svetih priredile ob 4 popoldne spominsko slovesnost za vse v svetovni vojni padle in umrle borce ter za umrle vojaške-kadrovce. Slovesnost je bila letos pred spomenikom borca, ki stoji na stopnišču pred kostnico, novo vojaško skupno grobnico. Ze davno pred četrto uro se je tam zbrala ogromna množica. Slovesnost je pričela žalostinka,

ki jo je izvajala vojaška godba. Nato so združeni ljubljanski zbori zapeli pretresljivo žalostinko. Potem je imel krasen, globoko zasnovan in izklesan spominski govor vojni kurat g. Maračič. Bivši vojni kurati so po njegovem govoru opravili cerkvene obrede. Nato so pevec odšli žalostinko. Sledila je častna salva, za konec slovesnosti pa je zaigrala še vojaška godba. Množice so se razšle zatem spet med grobove in se v poznem mraku vračale v mesto. Krajevna organizacija Legije ko-roških borcev je po končani slovesnosti na pokopališču pri Sv. Križu še posebno delegacijo na grobove padlih bojevnikov, katerih zemski ostanki do zdaj iz tehničnih razlogov še niso mogli biti izkopani in preneseni v skupno grobnico na pokopališču pri Sv. Križu. Teh grobov je še nekaj na pokopališču pri Sv. Križu. Prav tako pa je delegacija Legije obiskala tudi grobove borcev na Viču in na pokopališču pri Devici Mariji v Polju.

Danes ob 9 dopoldne je bila v frančiškanski cerkvi žalna sv. maša za žrtve, ki so padle v pretekli svetovni vojni. Sv. maše se je udeležilo zelo mnogo ljubljanskega občinstva.

Lep obisk je včeraj dobilo tudi Navje, zadnji dom naših zaslužnih in slavnih mož. Bilo je lepo okrašeno z vencem in svečami. Nekaj pa se nam zdi, da bi bilo vsako leto še potrebno, nekaj smo doslej zanemarili. Drugi narodi, recimo že naši sosedi Hrvati na ta dan prirejajo na grobovih svojih zaslužnih mož pietetne slovesnosti v znamenje, da teh mož niso pozabili in da se jih spominjajo tudi na dan, ki je posvečen kot praznik umrlih. Prav bi bilo, da bi naše kulturne in druge organizacije ter ustanove za ta dan vsako leto organizirale na Navju, kjer je skupni dom naših umrlih in zaslužnih mož, primerno spominsko slovesnost! Te zamisli najbrž ne bi bilo preveč težko izpeljati, premajhna pozornost pa nam nikakor ni v čast! Na splošno opažamo, da smo Slovenci do naših pokojnih velikanov uma in srca vse premalo pozorni, da smo jim vse premalo hvaležni, saj še nekateri njihovi grobovi včeraj niso bili tako okrašeni, kakor so pokojniki s svojim življenjskim delom za nas zaslužili.

Vsesvetska socialna akcija

Prelepa in vse hvale je vredna zamisel mestne občine ljubljanske: za Vse svete prirediti socialno akcijo, ki bi prinesla za najpotrebnejše mestne reveže nekaj denarja. Z izkupičkom za sveče in vence mestne občine, ki naj bi jih odkupovali ljudje, ki se odpravljajo na grobove, bodo potem mestni siromaki dobili to, kar najnujnejše potrebujejo za življenje. Stopili smo danes dopoldne v pisarno Vsesvetske socialne akcije in izvedeli, da so samo tam izkupili doslej 50.042 din, da pa izkupički s stojnic še niso vsebovani v tem številu; nadejati se je, da bo letos ta akcija prav uspešna.

Ljudje so pridno segali po vencih in svečah mestne občine ljubljanske. Človeka pa prav neprijetno, da ne rečemo, jezero dirne, ko vidi, da ljudje, ki so pravi bogataši in imajo rodbinske grobnice kakor prave palače, niso v svojem sre-u začetili na praznik Vseh svetih, ko so se spominjali z molitvijo svojih dragih rajnkoh, do svojega bližnjega niti toliko sočutja, da bi kupili vence ali sveče mestne občine ter s tem podprli mestne reveže. Na nekkih bogataških grobovih nismo zasledili namreč niti enega mestnega venca ali sveče, dušili pa so se v dragocenih okrasih eksotičnega cvetja.

Na viškem pokopališču

Žalna svečanost na viškem pokopališču, ki je eno najlepših v okolici Ljubljane, je bila včeraj popoldne ob 4 po cerkvenih večerih. Žalne obrede je vodil viški župnik p. Tavčar ob močni asistenci. Moški zbor pevskega krožka na Viču je pred križem pod vodstvom prof. Danila Cerarja zapel žalostinko »Človek, glej in« Uslisi nas Gospod!«. Nato se je množica podala pred spomin-eko ploščo padlim vojakom, kjer je imel g. župnik krasen nagovor, pevec pa so zapeli venček narodnih vojaških pesmi »Nebo žari« tako pretresljivo, da skoraj ni ostalo nobeno oko suho. Splošna sodb-a Vičanov je, da tako lepega petja na Viču še ni bilo slišati. Peveci krožek na Viču, ki je obenem tudi cehveni zbor, je v zadnjem letu kraeno napredoval.

Žalno slovesnostim na pokopališču je prisostvovala ogromna množica ljudi.

Tatovi ne spoštujejo praznikov

Zdaj, ko so se vsi ljudje zbrano pripravljali, da bi obiskali grobove svojih rajnkoh in se jih spomnili v pobožni molitvi, bi človek dejal, da se bodo nemara tudi tatovi, ki imajo prav tako gotovo več svojih domačih in prijateljev mrtvih, malo zganili v svojih srcih in za hip prestali s svojo grdo obrtjo. Pa ne! Niti pred Vsemi svetimi niso mirovali.

Tako so vlomili k posestniku Francu Luzarju, ki stanuje na Rudniku št. 52. Tam so neopaženo odnesli večjo količino silvovke, nekaj obutve, perila in še nekaj malenkosti. To pa jim še ni bilo

Tragična smrt družinskega očeta

Ko so Celjani danes popoldne bili na grobovih svojih rajnkoh in so zvonovi vseh celjskih cerkva klicali vernike in jih opominjali, da molijo za svoje, so na stanovanju občinskega sluga, 42letnega družinskega očeta Ferdinanda Čudna na Bregu št. 12, počili strelji in zadoneli po Radejevi hiši, v kateri je bila doma le sestra žene pokojnega, zasebnica Koko Františka. Vsa prestrašena je skočila v sobo, kjer je prenočeval Čuden. Videla je grozen prizor: na postelji je ležal ves v krvi sestrin mož. V roki je krčevito držal samokres, ga stiskal in hropel. Františka je vsa prestrašena zbežala na policijsko stražnico in na reševalni oddelek. Čez nekaj minut je prihitela policija. Čuden je bil še vedno pri življenju. Takoj so ga prepeljali v celjsko bolnišnico, kjer pa je ob 6 zvečer umrl.

Čuden je bil zadnje dni precej bolan in ni šel v službo na mestno poglavarstvo. Mnogi so opazili, da je vedno bolj zamišljen in potr hodil okoli in se mnogokrat napil. Ko je šla danes njegova žena z otroki na pokopališče, je nesrečni oče izvršil svoj sklep. Napisal je dvojce pisem: eno za domačo, drugo za direktorja mestnega poglavarstva. Obe pismi je pustil poleg usnjate torbe in denarnice s 500 din na mizi v sobi. V pismu domačim prosi Čuden svojo ženo in otroke, naj mu odpuste ta korak. Rad bi še živel, toda v smrt se je odločil, ker ga je lani avgusta zadela nesreča, ki je povzročila, da je zbolel na jetiki, ki bi ga itak uničila. Svoje otroke roti, da ubogajo svojo mater, sicer jih bo prišel še večkrat ob večerih obiskat. Zadnji stavek je Čuden prečrtal. Ženo prosi, naj lepo še naprej skrbi za otroke, za pogrebne stroške pa naj zahteva povračilo pri Okrožnem uradu.

Pismo g. direktorju je zapečaten in je vsebina neznana. Posebno se obrača pokojni na pevsko društvo »Oljka«, katerega vester član je bil, da bi mu zapelo na zadnji poti poslednjo žalostinko.

Vest o nesrečnem koraku občinskega sluga Čudna, ki ga je poznalo vse Celje, se je bliskovito razširila po mestu. Vsi pomilujejo in sočustvujejo z ubogo družino in ubogo materjo, kateri so preostali 3 neposkrbljeni otroci. Vse kaže, da je Čuden storil dejanje v popolni zbehanosti in zmedenosti. Danes jutraj je bil celo pri sv. spovedni in sv. obhajilu, popoldne pa je končal sam s seboj.

Težko prizadeti družini izrekamo naše iskreno sožalje!

Cepič je brčkone izvršil samomor

Belgrad, 2. novembra. m. Belgrajska policija ima še vedno mnogo dela z preiskavo o zagonetnem umoru Josipa Cepiča iz Slovenije Gradca, nad katerim je bil izvršen zločin v Pančevskem močvirju. Kljub vsemu prizadevanju belgrajske policije tega primera še ni mogla razčistiti. Tako iz Slovenije Gradca kakor tudi iz Pančeva so se včeraj pojavile vesti, ki pravijo, da ni izključeno, da je Cepič izvršil samomor. Te možnosti ne izključuje niti orožništvo v Slovenjem Gradcu, ki je o pokojnem Cepiču včeraj poslalo v Belgrad obširno poročilo.

Filmi

»Brezdomci« (Kino Udnion). Kino Unjon nam je tokrat predstavil eno najboljših lanskeletnih del v ameriški produkciji »Boys Town« (»Deško mesto«). Za zgodbo o p. Flanaganu, ki vzgaja »besprizornike-otroke«, da bi nekoč postali pošteni člani človeške družbe, je kompanija angažirala celo vrsto odličnih igralcev, med katerimi je velikan med ameriški filmski igralci »Spencer Tracy« ter čudovito nadarjeni Mickey Rooney. Nastopa še cela vrsta otrok, ki igrajo mojstrsko kakor odrasli. Film odgovarja v mnogem resniš-nemu življenju in dejstvu, saj imajo Amerikanci v državi Nebraska posebno tako otroško naselbino kakor jo slika film. Ideja o ločenih otroških naseljih in eksperimentiranje izvirata že od L. N. Tolstojia in nista izvirno ameriški. Spencer Tracy je igralec izrednih kvalitiet, le malo evropskih igralcev bi mu lahko postavili ob stran. On zna tudi filmu s slabšim manuskriptom poskrbeti sprejemljivost in vrednost. V »Boys Town« pa je Spencer Tracy v svojem elementu. Njegova igra je čudovita, navdušujoča. To filmsko delo naj bi si ogledal vsak, tudi tisti, ki ga sicer pot v kino le redkokdaj zanese. Ne bo mu žal; poplemeniten v srcu in za umetniško doživetje visokega reda obogaten se bo vračal s predstave.

dovoli. Obiskali so še posestnika Štruklja. Vlo-mili so mu v shrambo ter iz nje odnesli precejš-njo količino masti, več obutve in obleke. Tatov do zdaj še niso izsledili.

Poziv davčnim zavezcem

k vložiti davčnih napovedi za odmero zgradarine za davčno leto 1940. Za vsako poslopje, ki je po predpisih Zakona o neposrednih davkih zavezano zgradarini, se mora v smislu razpisa Min. Fin. Odd. Por. od 9. X. 1938 št. 66.408-III, vložiti davčna napoved v času od 1. do 30. novembra 1939. Napoved se mora vložiti posebej za vsak objekt, ki je v katastru vpisan zasebno, četudi bi imel dve hišni številki. Za več objektov se more vložiti samo na napoved samo v primeru, če nosijo vsi ti objekti samo eno hišno številko ter so vpisani v en katastrski list. Napoved se mora vložiti tudi za ona poslopja, ki uživajočasno davno olajšavo. Davno napoved izpolnjuje in vlaga:

1. resnični posestnik. Če je poslopje (-a) v posesti več oseb, vložijo napoved vsi skupaj; 2. za združeno stavešino; 3. za pravne osebe njihov predstavitelj ali zastopnik, za mladoletne njihovi roditelji ali varuhi; 4. za mase njihovih zastopnikov.

Napoved more vložiti tudi pooblaščenec, ki pa mora v tem primeru napovedi priložiti pooblastilo. Napoved se mora izpolniti v vseh stolpcih po vrstnem redu v obrazcu. Vsakega najemnika je treba vpisati pod posebno zaporedno številko. Letni kosmatih dohodek (najemnina) se mora vpisati v višini, ki je pogojena v času le tega poziva. Pod letnim kosmatim dohodkom (najemnino) se razume vsaka odškodnina najemnika hišnemu lastniku za uporablanje poslopja.

Kot odškodnina za uporabo poslopja se smatrajo:

1. najemnina v gotovini; 2. vrednost dajatev, ugodnosti in obvez, ki jih najemnik daje, vrši ali dolguje lastniku poslopja kot odškodnina za uporabo; 3. dajatev v naravi (hrana, vzdrževanje in podobno); 4. vsote, ki jih je najemnik potrošil ali plačal vnajprej za prepravlila ali popravila poslopja (stanovanja); 5. namesto posestnika plačani davki, zavarovalne premije, amortizacije dvigala in podobno.

Vrednost obvez iz točke 2. in 3. se moraje spremeniti v denarno vrednost in v napoved vpisati višino le te. Lastniki, ki poslopje ali njegov del uporabljajo sami oziroma ga prepuščajo v uporabo drugim brezplačno, morajo kot kosmatu najemnino napovedati oni znesek, ki bi ga mogli dobiti za to poslopje, če bi ga dali v najem. Na podoben način se mora napovedati kosmata najemnina za ona poslopja oziroma njihove dele, ki v času objave poziva niso dane v najem, temveč so ostale neuporabljene. Pri poslopih, ki so dana v najem (zakup) ekupaj z vrtem ali zemljiščem iznad 500 kv. m, se mora posebej napovedati najemnina, ki se plača za poslopje ter posebej ona za vrt ali zemljišče. Ravno tako naj se posebej napove najemnina za pohištvo, orodje, pravice, vezane s poslopiem itd. Če odškodnina za vrt in zemljišče iznad 500 kv. m., za pohištvo, orodje itd., ni posebej pogojena, je treba v stolpec za opombo napisati, v kakšnem sorazmerju je najemnina za poslopje napram oni za vrt, zemljišče, pohištvo itd., ter kolikšna je površina vrta in zemljišča. Pripominja se, da se smatrajo hodniki, prehodi in vhodi v hiše ter njihovi posamezni oddelki kot postranski prostori in da se mora vsako posebno dajanje v najem prostorov in hodnikov, vhodov in prehodih prav tako napovedati. Pri poslopih, ki se dajejo v najem (zakup) samo za čas sezone, se mora napovedati kot letna kosmata najemnina vsota one najemnine, ki je plačana za čas sezone. V opombi davčne napovedi je treba vpisati, če in kje ima davčni zavezanec še kako poslopje. Stolp-ce, ki se vanje vpisuje število oddelkov kakor tudi one, ki je vanje vnešena letna najemnina, je treba na koncu posamično sešteti. Izpolnjeno napoved podpisujejo najemniki (stanovalci, zakupniki) v odrejenem stolpcu po vrsti, kakor so vpisani v najem dani prostori. Najemnik ne sme napovedi podpisati, preden ni vanjo vpisan znesek najemnine, ki jo plača za poslopje (stanovanje ali prostor). Kdor davčne napovedi ne vloži v roku, odrejenem s tem pozivom, plača kot kazni 3%, a kdor je ne vloži niti na pismeni poziv v nadaljnjem roku osmih dni, 10% od odmerjenega osnovnega davka. Davčnega zavezanca, ki bi v namenu izogniti se plačanju davka, vpisal v davčno napoved neresnične izjave, napovedal manjšo najemnino (zakupnino) oziroma zatajil davčni objekt, zadenejo kazenske posledice člena 142 Zakona o neposrednih davkih zaradi zatajbe. Če najemnik (zakupnik, stanovalec) podpisal in potrdil neresnične izjave, je kazniv po čl. 188 Zakona o neposrednih davkih z 50—500 din. Če je davčni zavezanec nepismen ali ne zna napovedi izpolniti, jo lahko da na zapisnik pri pristojni občini ali podpisani davčni upravi. Vložilec napovedi mora davčna uprava na zahtevo dati potrdilo o prejemu.

Belgrajske vesti

Belgrad, 2. novembra. m. Na včerajšnji praznik Vseh svetnikov je bilo tudi na tukašnjem pokopališču polno ljudstva. Večina katoliških grobov na belgrajskem mestnem pokopališču je bilo okrašenih, prav tako okusno pa so bili okrašeni tudi vojaški grobovi. Ob treh popoldne je katoliška duhovščina opravila molitve za mrtve, nakar je vojaška godba odigrala nekaj žalostink, častna četa vojske pa je oddala salvo.

Rocky je malo počakal, potem pa je vprašal:

»Torej, Frazier, kaj je vaš odgovor?«
Možaka v ozadiju sta s pogledi epraševala, ali naj stopita naprej. Toda Frazier ju zdaj ni videl in jima ni mogel namigniti.

Toda še preden je krenil, da odgovori so se naglo epet odprla vrata v ozadiju. V sobo je naglo stopil starejši človek v temni obleki. Zaloputnil je vrata, da je potegnilo skozi sobo in stopil naprej.

Rocky se je ozrl in zagledal pred seboj človeka z obrazom pliča roparja. Lica je imel zorana z globokimi, eurovimi črtami. Oči so gorele pohlepno in nezaupljivo.

To je bil Mac Keefer, eden najslavnejših poglavarjev razbojniških družb, ki so držale v strahu vse mesto.

Toda glas tega možaka je bil v primeri z njegovo zunanjsčino začuda sladak. Pogledal je Frazierja in Rockyja ter priliznjeno vprašal:

»Saj ne motim?«

Niti eden, niti drugi nieta na to vprašanje dejala nič, zakaj že je bilo očito kaj, je bilo to, da je ta trenutek tu čisto odveč.

Keefer se je obrnil k Rockyju:

»Za te sem že slišal, da si epet zunaj. Lepo, da je spet eden naših proctov. Dobro došel!«

Rocky ni imel dosti razumevanja za take besede in je razbojniku samo zamahnil z roko v pozdrav in odsvor.

Obrnil se je spet k Frazierju:

»Jaz pojdem.«

Angeli garjevih lic

Roman s slikami

Frazier ga je skušal ustavljati, toda Rocky je vedel, kako je s to rečjo:

»Prav, prav. Stanujem ekoraj tam ko včasih. Dock Street 44. Vrnil se bom v ponedeljek.«

Zdaj ga je začel ustavljati še Mac Keefer:

»Kam se ti mudi, prijatelj?«

Rocky mu je odvrnil na kratko:

»Po opravkih.«

Toda Keefer se ni dal kar tako odgnati:

»No, treba bi se bilo zdaj še marsikaj pogovoriti. Najprej spijmo kozarček za dobrodoščilo.«

Takoj je bilo na mizi žganje in zvrnili so ga med preobilnim nazdravljanjem.

Ko so pili, je Keefer epet začel:

»Če ste že prosti in nikamor oddani, bi jaz imel mesto za vas.«

Rocky je zamahnil z roko:

»Morda pozneje, zdaj moram iti.«

Keefer se je ponujal:

»Odpeljal vas bom jaz s svojim vozom. Tudi jaz odhajam.«

Rocky se je obrnil k Frazierju in mu trdo dejal:

»Torej v ponedeljek, Frazier.«

Odšel je z Macom Keeferjem in z vrta se enkrat pomahnil odvetniku

Komaj pa so se vrata za Rockyjem in za Keeferjem zaprla, je Frazier kakor strela planil do telefona ter naglo zavrtil številke.

V baru je pozvonilo pri točilnici, kjer je za visokim pultom sedel močan fant otroškega obraza in navidez topo buli predse. Ko se je tiho oglašil telefon poleg njega, je bliskovito vzdignil slušalo.

Iz telefona je govoril razburjeni Frazierov glas:

»Dobro pazi na človeka, ki bo zdaj prišel z Macom Keeferjem skozi bar. Pogled ga dobro, zapomni si njegov obraz in postavbo; naj te vrag vzame, če si ga ne boš dobro ogledal!«

Prav ta trenutek je šel mimo točilnice Rocky s poglavarjem.

Fant z nedolžnim obrazom je odgovarjal v telefon, zraven pa si je kakor mimogrede ogledoval Rockyja:

»Da, da. Zelo dobro. Zpomnil si bom ljubica. Vidim, vidim arce moje.«

Ves ta čas pa ni trenil z očesom od Rockyja, ki je etopal mimo njega.

Rocky bi bil morda postal pozoren na to sumljivo ogledovanje, toda prav ta trenutek je v baru udarila godba vesel ples in obrnila njegovo pažnjo na plesišče, kjer se je v bleščeti luči začelo vrteti nekaj razkošnih dvojic

V.

Če ne bi bili imeli tako nedolžnih obrazov, bi jim bil že prvi etraznik stopil na prete in ne samo enkrat. Prijel bi jih bil, jih poslal sodniku, od tam pa bi romali v pobiljševalnico.

Toda, kdo bi jim bil mogel do živga!

Brž ko so zapazili oko in roko potetave, to je, katerega velikega etraznika na križišču, so svoje potepinske obraze naredili tako nedolžne, da so bili zares videti kakor angeli. Angeli garjevih in umazanih obrazov sicer, toda vseeno nedolžni, da jim nihče na svetu ne bi bil mogel skriviti lasu.

Soapy, Swing, Bim, Pasty, Crab, Steve in kakor jim je že vse bilo ime, so bili prava nesreča te mestne četrti. Bili so družina, katere se je vse balo, ne toliko, ker je bila tako zelo nevarna in škodljiva, marveč zato, ker je bila tako etna, da se je nisl mogel rešiti, če te je dobila na mubo.

Gospodine, trgovec in policaji v tem delu mesta so vedeli kopice prigod o teh potepih, ki so se pa vedno, kadar jim je šlo za kožo, znali izmuzniti, da se ni nikomur zgodilo nič.

Društino so sestavljali fantiči od petnajstih do sedemdesetih let: potepi, postopači, ničvredneži, tatiči, lenuhi prvga razreda.

Nihče jim ni mogel do živga, ne šola, ne cerkev, ne oblast in ne najmanj etarši, ki so se pehali za tisto malo kruha.

Koliko se je father Jerry mučil in si prizadeval, da bi to slaboglasno društvo privedel med svoje pevce ter jo rešil za poštno življenje. V začetku je misljal, da pojde, zakaj kazali so se vsi navdušeni za nogomet, ko so zvedeli, da je svojim pevcom kupil žogo in jim prekrbel prostor poleti na travniku, pozimi pa v lepi, veliki telovadnici nekega zavoda.

Toda ni se mu posrečilo. Prišli so sem pa tja, se poigrali, potem pa, ko jih je hotel zavezati s kako obljubo, so se znali vedno izmuzniti in jih epet ni bilo lepe čase.

Rea, nihče jim ni mogel ničesar huduga dokazati, če je zgnil kak avtomat za čokolado ali sladkor z ulice, če je bilo izpred trgovin pokradeno to ali ono blago, če so zmanjkala Italijanu na voglu jabolka ali aladolečariju njegov voziček, je vse mesto vedelo, kdo je imel prete vmes, toda videl ni družbe pri delu nihče.

Tako so ti angeli garjevih lic znali vedno ohraniti svojo uradno nedolžnost. Pri tem so se urili za liste čase, ko bodo začeli z velikimi rečmi, kakor že toliko njihovih prednikov iz tega mestnega dela, med njimi sloviti Rocky Sullivan

Od tu in tam

Prihodnje dni bo prišla v Belgrad nemška delegacija, ki se bo pogajala za cene moke, katero bodo izvozili iz naše države. Nedavno sklenjena nova trgovinska pogodba določa, da bo naša država izvozila v Nemčijo še 10.000 vagonov žita, od česar odpade četrtina na moko. Pač pa je bilo zadnjič določeno, da bodo cene za odkup orohovine, suhih višenj in suhih jabolk višje, kakor so bile doslej.

Gradbeni minister dr. Miha Krek izdeluje posebno uredbo, s katero bodo kmetovalci pravico za svoje potrebe nakupovali cement brez trošarine. S tem bi se izpolnila dolgoletna želja kmetovalcev, da bi dobili cenejši cement za gradnjo takih objektov, ki so prvenstveno kmetijskega pomena in kateri služijo napredku kmetijstva, kakor na primer izgradnja vodovodov, greznic in podobnega. Obenem bodo dobivali kmetovalci podpore iz cestnega sklada, s čimer se bodo tudi cene cementu avtomatično znižale.

Za praznik Vseh svetih se je celotno vodstvo Hrvaške kmečke stranke poklonilo na grobu Stefana Radiča in ostalih borcev za pravice hrvaškega naroda. Vsi bivši narodni poslanci so odšli na čelu z dr. Mačkovičem in banom dr. Subašičem na Mirogoj, kjer so položili vence na grobove. Zagrebška pevska društva so zapela več žalostink.

Upravno sodišče bo dobil Novi Sad z novim proračunskim letom. Finančni zakon tekočega preračuna vsebuje namreč določilo, da sme pravosodni minister pripraviti vse potrebno za ustanovitev takega sodišča v Novem Sadu. Da pa ne bi stvar zaspala, so začeli Novosađani z vlogami in prošnjami oblegati vsa pristojna oblastna in sveda tudi ministrskega predsednika. Sedaj so dobili odgovor, da pripravljajo pravosodni minister vse, kar je za poslovanje upravnega sodišča potrebno in da je že gotovo, da bo sodišče začelo poslovati prihodnje leto 1. aprila.

Za žensko volilno pravico so se zadnje čase učvrstile zaradi novih sporazumov, ki jih je naša država sklenila z različnimi državami. Cene so se skoraj pri vseh vrstah dvignile za 20%. Tedensko gre sedaj iz naše države po 8000 svinj in po 1300 pitanih volov, ne računajoč v te številke Češkomoravskega protektorata. Kilogram žive teže pri svinjah se prodaja po 9,50 din. Posebno velike količine bo kupila Nemčija, saj bo treba poslati tja do konca leta še 50.000 živih svinj in 15.000 zaklanih. Seveda so se s tem v zvezi dvignile cene tudi za domači trg.

Novoga osumljenca, ki je bil verjetno vpleten v umor zagrebškega vseučiliškega profesorja dr. Šuljaja, je prijela policija te dni. Bil je to uradni okrajnega glavarstva v Sarajevu Večerinac. Mož je slutil, da ga bo doletela roka pravice, in jo je hotel popihati pred nevarnostjo. Toda sarajevska policija ga je zgrabila in odpeljala v Zagreb. Tam so vse tri, Večerinca in bivša policijska agenta Zvergerja in Beloševića, odpeljali na mesto, kjer je bil pred devetimi leti izvršen umor, in zraven poklicali tudi vse priče, ki so takrat videli umor, pa niso smele o tem govoriti, ker jim je oblast to najstrožje prepovedala in celo zagrozila s hudimi kaznimi. Oblast hoče točno dognati, kdo so morili, in jih potem kaznovati, kakor se za njihov zločin spodobi.

Rekorden posel je opravilo sodišče v Rumi v zadevi bivšega restavraterja v Rumi in Stari Pazovi. Akti so sedaj, ko je končano sojenje, težki 186 kilogramov. Proces je trajal 11 let in je bilo sodnih razprav in raznih narokov nič manj kakor 683. Restavratelj Uroš Petković je imel hude nasprotnike, ki so ga spravili nazadnje tudi v zapor zaradi ognja, ki je bil izbruhnil v njegovi restavraciji. On se je bil s svojo družino komaj rešil, naker je prišla obtožba, da je namenoma zažgal hišo, da bi dobil zavarovalnino. Začele so se tožbe in pritožbe brez konca in kraja. Spori so šli skozi vse instance, se vračali spet nazaj na prvo-stopna sodišča in tako dalje. Petković je prišel zaradi borbe za svojo pravico ob vse premoženje in je večkrat stradal. Odnehati pa le ni hotel. Končno si je priboril pravico pred Stolum sedmorice v Zagrebu. Dobil bo odškodnino za vso škodo, ki jo je doživel, in povrnjene vse stroške pravnega. Vse bo zneslo več milijonov dinarjev.

Svojevrsnih krotiteljev strupenih kač je v Hercegovini veliko. Tamkajšnje kamenite pečine so polne kačje golazni, zlasti pa strupenih kač. Njihovih vrst je zelo veliko. Nekateri podjetneži so se znali okoristiti s tem naravnim »bogastvom« in so nabirali žive kače ter jih prodajali Higijenskim zavodom. Časopisje pa poroča tudi o dveh nenavadnih ljubiteljih kač, o Mušanur Muratoviću in Čamilu Batlaku iz mostarske okolice. Ta dva lovita kače in jih potem krotita na poseben način, o katerem pa nečeta govoriti. Zlasti drugi je izurjen strokovnjak za to, kajti z najboljšimi strupenimi kačami se igra in jih nosi v žepu, ne da bi ga kdaj sploh katera pičila. V svoji hiši ima po več sto kač. Kar jih ne more prodati, pa jih spusti spet v svobodo. Sedaj je sklenil prositi oblast, da bi smel potovati po državi in razkazovati učencem ljudskih šol svoje veščine in obenem praktično kazati, kako se človek zdravi, če ga kača piči...

Na smrt je obsodilo sodišče v Peči morilec 60 letne starke Huriše Radič. Starke je hodila etalno na domači trgu in prodajala platno. S tem je preživljala sebe in svojega starega moža. Nekega dne pa je šla v neko hišo, odkoder se ni več vrnila. Ko so orožniki preiskovali sumljivo hišo, niso odkrili ničesar. Prav tedaj, ko so nameravali oditi, so zagledali na vrtu svežo gredico in na njej cvetlice. Začeli so prekopavati in nazadnje našli v jami truplo starke, ki je bila najprej zadavljena, nato pa pokopana. Morilec Čazim Džemal je bil obsojen na smrt, njegova dva pomagača je bil smrtno obsojen in na 20 let robije. Tretji posredni pomagač obinski stražnik pa je dobil dve leti.

Praznik Vseh svetih v Mariboru

Ogromne množice ljudi so danes obiskovale božje njive

Maribor, 1. novembra.

Današnji praznik Vseh svetnikov je posvetil Maribor spominu svojih rajnih. Morda letos še bolj, kakor druga leta. Vsa ta negotovost, vse žalostni dogodki, ki se godijo okrog nas po svetu ter nam vzbujajo strah pred bodočnostjo, so prišli do posebnega izraza pri današnjem prazniku vseh mrtvih. Menda še ni bilo nikoli toliko ljudstva na mariborskih božjih njivah, kakor danes ves dan do poznih nočnih ur.

Že vreme samo je dalo današnjemu dnevu tu-roben okvir. Mrzel, meglen jesenski dan, ki je s svojimi nizkim evodom težkih sivih oblakov priti-skal na občutje ter ustvarjal v človeku posebno razpoloženje, da so se obračale misli same od sebe na vso minljivost sveta. Življenje na ulicah se je gibalo v reanejšem tempu, vsak drugi človek na cesti je nosil rože in vence. Že dopoldne se je usmeril tok ljudi kakor reka proti poboškem pokopališčem, dopoldne pa se je še znatno ojačil. Pa tudi že v petek in večerajo soto so nepre-stano nove množice vrele na božje njive. Ljudje so na Glavnem trgu, ki je bil izpremenjen v en sam cvetoči vrt, kupovali vence in cvetje ter ga nosili na grobove. Meštni avtobus je imel oba pre-tekla dneva polne roke posla, danes pa je bil nanj takšen aval, da ga je vodstvo jedva zmoglo z vse-mi svojimi razpoložljivimi vozovi. Cvetja je bilo letos ogromno na prodaj. Pozna se, da nismo imeli še dosedaj hudega mraza, da so se ohranile tudi lepe krizanteme na prostih gredah in ne sa-mo v cvetličnjakih. Tudi grobovi revnih so bili ozaljšani največ s tem lepim jesenskim cvetjem.

Obiskovalce pokopališč na Pobrežju je spre-jelo pred vzhodom majhno mesto šotorov, v ka-terih so prodajalci razpostavili sveče, cvetje in razno drobnarijo. Le da se je letos poznala vojna ter so bile sveče precej drage. Videlo se je po-tem to na grobovih. Na mnogih je brlela le po ena sveča, na drugih so se videla razna svetila, ki so si jih revnejši ljudje naredili sami doma. Za pro-dajalci pa so se namestili pred vhodi mariborski ciomaki. Vsa mestna in okoliška revščina je tu-kaj apelirala na dobra erca obiskovalcev grobov ter se večinoma tudi ni zmotila. Ljudje so ob ta-kih prilikah, ko prihajajo v ožji stik s smrtjo, ra-dodarni ter imajo odprte roke.

Dopoldne je bila na vseh pokopališčih obi-čajna pobožnost. Iz mesta so prihajali na pokop-ališča procesije. Iz stolnice je šla letos zadnjič procesija na staro mestno pokopališče v Stross-merjerjevi ulici. V procesiji, ki jo je vodil stolni župnik kanonik Umek, je šel tudi prevzvišeni vla-dika s člani stolnega kapitlja. Letos je bila to za-dnja svečanost na tem pokopališču, ki se z novim letom za vedno zapre. Zadnjič so brlele luči na številnih grobovih, ki so bili zelo lepo okrašeni. Vendar pa jih je bilo letos dosti manj, kakor po-prej, saj so mnoge družine svoje rajne že prese-lile na druga pokopališča, večinoma pa so se na-vadnih grobovi že izravnavali sami od sebe. Prekras-no je bilo zopet okrašeno zadnje počivališče vla-dike Antona Martina Slomška. Tla v kapelici in

zunaj nje so bila vsa zastavljena s svečami, venci in cvetjem. Ljudje so prihajali ves dan ter molili na grobu. — Stolna župnija ima še svoje novo pokopališče na Teznu, kjer je bila danes popol-dne posebna pobožnost. — Iz frančiškanske in magdalenske župnijske cerkve sta se podali po-poldne procesiji na poboška pokopališča. Na mestnem pokopališču na Pobrežju so ob treh po-poldne pri spominiki pobožnosti zapeli pevci lpačeve pevke župe žalostinke, ki so jih potem ponovili še na frančiškanskem in na magdalen-skem pokopališču. Posebna spominška svečanost je bila poleg vojaške grobnice, ki je bila vsa v lučkah in cvetju. Mnogi ljudje, ki imajo svoje raztresene po bojišči evetovne vojne, so prižgali v njih spomin sveče v vojaški grobnici ter polo-žili na njo šopek cvetja. Številne organizacije so nastopale skupno pri grobovih svojih zaslužnih članov ter jih okrasile s cvetjem. Tako zlasti Maistrovi borci, novinarji in številni drugi so se spomnili prvega slovenskega novinarja in velikega slovenskega borca Tomšiča ter so okrasili njegov grob.

Ves dan je valovalo življenje med grobovi, v popoldanskem urah je bila takšna stiska, da so se ljudje jedva prilihi do grobov svojcev. Pa še pozno v noč so prihajali obiskovalci grobov ter prižigali sveče, da so božje njive žarele v prižga-nih lučih še potem, ko je vso njihovo okolico objel mir in pokoj.

Celjani na grobovih svojih rajnih

Celje, 1. novembra.

Včeraj in danes so romali tisoči Celjanov na mestno, okoliško, bolnišniško in vojaško pokopa-lišče in molili za svoje rajne. Zalostno jesensko vreme je letošnji praznik še bolj zresnilo in poglo-bilo misli živih v kraljestvu mrtvih, da so se po-svetili le sami spominu onih, ki jih ni več med nami. Celjske cerkve so bile polne vernikov, ki so molili za svoje pri svetih mašah in mrtvaških ob-reditih. Ob 8 jutraj je bila v opatijski cerkvi Sve-toga Daniela spominška služba božja za padle in umrle koroške borce. Službo božjo so se polnošte-vilno udeležili člani LKB, krajevne organizacije v Celju. Po sveti maši so se koroški borci poklonili pred spomenikom padlih borcev na dvorišču vo-jajnske kralja Petra I. na Dečkovem trgu.

Združeni moški zbori Celjski zvon, Oljka in CPD so zapeli pod vodstvom pevovodje g. prof. Krupa ob 3 popoldne žalostinke na okoliškem, ob 4 pa na mestnem pokopališču. Pevski odsek Pro-stovoljne gasilske čete v Gaberju je pel ob treh na bolniškem, ob pol 4 pa na mestnem vojaškem po-kopališču. Številni obiskovalci, ki so se kar v tru-mah valili proti vsem pokopališčem in prihajali z mestnimi avtobusi, so darovali za podpirance Vin-cencijeve konference in Rdečega križa in se tako z darovi najlepše spominjali mrtvih.

Kakor vsako leto, so bila tudi letos pokopališča lepo okrašena. Šolska mladina in skavje so kras-ili zapuščene grobove in prižigali lučke. Tudi naj-neznatnejši grob neznanega junaka in siromaka na vojaškem pokopališču je imel svečko. Posebno se je izkazala celjska mestna občina, ki je posvetila še posebno pažnjo vojaškim grobovom, da so bili dostojno okrašeni in očisti.

Ob 4 popoldne se je zbrala na vojaškem po-kopališču velika množica, ki se je poklonila žrtvam svetovne vojne. 1500 grobov je bilo okrašenih z lučkami. Tokrat je sodelovala tudi vojaška oblast, katero so zastopali polkovnik g. Defar, podpolkov-nik g. Krasink, častniški zbor in vod vojakov. — Godba je zaigrala žalostinko, nato pa je govoril opat g. Jurak, ki je poveljeval smrt junakov, ki so padli za svobodo svojega naroda. Združeni pevski zbori so zapeli »Oj Dobrodošel«. Spominški sveča-nosti so prisostvovali župan g. dr. Voršič, zastop-nik Legije koroških borcev in drugi. Vojaška četa je končno izstrelila tri salve.

Tragična smrt 5 letnega dečka

Maribor, 1. novembra.

Iz Zgor. Doliča nam poročajo o tragični smrtni nesreči, pri kateri je bil žrtve 5 letni deček. Mali Jožek, sin posestnika Grušovnika, se je igral pod kozolecem. Tam je stala prilo-njena k stebri velika, kakih 90 kg težka truga za prevoz gramoza. Otrok je po njej plezal, pa se je naenkrat prevrnila ter pokopala otroka pod seboj. Fantka je tako pritis-nilo ob tla, da ni mogel kričati na pomoč. Ker otroka dolgo ni bilo v hišo, je mater začelo skrbeti ter ga je šla iskat. Klicala ga je okrog hiše, pa zaman. Nato so ga začeli iskati še drugi, prevrnilo so vse v bližini in dalje proč, dostikrat so hodili tudi mimo poveznjene truge, pa si nihče ni mislil, da je pod njo nesrečni otrok. Tako je minilo več ur, nazadnje pa se je mati spomnila ter šla pogledat pod kozolec. Ko so trugo dvignili, so našli malčka nezavest-nega. Kazal si sicer še nekaj znakov življenja, pa je kmalu umrl. Nesreča je globoko zadela Grušovnikovo družino, ker je bil mali Jožek ljubljeneč vseh, z njo pa sočustvuje tudi vsa okolica.

Poskušaj samomor Ljubljancina Jančarja v Sarajevu

Sarajevo, 2. nov. m. V sarajevskem pred-mestju je pridoznojnim hotel izvršiti samomor Ciril Jančar, stud. pharm. iz Ljubljane. Ciril Jančar je najprej požil 20 tablet veronal, za tem si je pa z britvico prerezal žile na obeh rokah. Nezavest-nega so prepeljali v bolnišnico, kjer so mu zdrav-niki takoj nudili pomoč. Jančar je kmalu prišel k zavesti, ni pa policiji hotel povedati pravega razloga, zakaj se je odločil iti v smrt. Zatrjeval je, da so mu odpovedali živci. Pri nezavestnem Jančarju so našli pismo, v katerem prosil, naj nje-govo odločitev sporoče materi na čim obzirnejši način. V pismu svojo mater tudi prosil, naj mu odpusti.

Vlomilec povzročil 4000 din škodo

V Novi vasi pri Mariboru je bil izvršen dizen vlom v stanovanje posestnika Leopolda Lorheka. Vlomilec je vdrl najprej v verando, iz katere je vdrl v kuhinjo. Tam pa je našel ključke za ostale sobe stanovanja, iz katerega je pokradel perilo in razno zlatnino, kakor žensko uro z verižico, uhane, več prstanov in broš ter dve denarnici s 140 din gotovine. Na-pravil je skupno 4000 din škodo. Po vladu je lepo vse prostore skrbno zaklenil za seboj ter hudomušno vzel ključke s seboj, tako da so morali potem domači sami vlamljati, da so prišli v zaklenjene sobe. Orožniki sumijo, da je te vlome izvršil 22 letni Anton Hace.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Baromet- sko stanje	tempe- ratura v C°	Relativna vlaga v %	Oblačn- ost	Veter (amer. jakost)	Pada- vine mm	vrsta
Ljubljana	763.3	5.2	3.4	90	10	NE ₁	0.3 dež
Maribor	764.0	2.5	0.0	90	10	0	—
Zagreb	763.2	5.0	2.0	80	10	NE ₁	5.0 dež
Belgrad	764.6	8.0	2.0	90	10	NE ₁	—
Sarajevo	763.7	5.0	2.0	90	10	0	2.0 dež
Vis	761.8	15.0	8.0	90	10	SE ₁	—
Split	761.7	17.0	7.0	90	8	NE ₁	2.0 dež
Kumbar	761.7	16.0	10.0	70	10	NE ₁	—
Rab	761.8	13.0	10.0	60	10	NNE ₁	1.0 dež
Jubrovnik	761.4	17.0	13.0	60	8	ESE ₁	—

Vremenska napoved: Nestanovitno vreme, v predelkih rahel dež.

Koledar

Danes, četrtek, 2. novembra: Verne Juše.

Petek, 3. novembra: Hubert.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarnice: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer, Sv. Petra c. 78.

Spored akademije, ki bo v petek, 3. t. m. v operi, bodo izvajali člani opere gg. Heyba-lova, Kogejeva, Bažičeva ter gg. Janko in Lupša. Recitali bodo gge. Saričeva in M. Danilova ter gg. Lipah in Jan. Vstopnice se dobe v operni bla-gajni od 24 din navzdol.

Filozofsko društvo v Ljubljani bo imelo v so-boto, dne 4. novembra 1939 ob 18 v predavalnici mineraloškega inštituta na univerzi svoje prvo pre-davnaie. Predavala bo docentka ga. dr. Alma Sod-nikova o temi: »Filozof F. S. Karpe in »Academia operosorum«. Odloke iz zgodovine filozofije pri Slovincih. K predavanju so vabljeni vsi, ki se zanimajo. Vstop prost.

V. prosvetni večer, ki bo jutri 3. novembra ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani, nam bo pokazal največjo svetovno prireditve v letošnjem letu, eve-tovno razstavo v New Yorku. V besedi in eliki nam jo bo podal g. Viktorijan Demšar, spiritual, kateri je svetovno razstavo obiskal. Predprodaja vstopnic v trgovini Stiličji za frančiškansko cerk-vijo in v Prosvetni zvezi.

Ameriški biograf je napisal v svoji biografiji o Chopinu, da morejo tega velikega slovenskega genija avtentično izjavljati le slovenski umetniki. Poljski pianist Ignac Friedman je po vsem svetu znan kot sijajen interpret Chopina in na svojem koncertu v ponedeljek nam bo zaigral naslednja Chopinova dela: Nocturno op. 55, Poloneso, Fan-tazijo, dve mazurki in tri etude. Friedman je poleg Padarevekega največji poljski pianist in njegov koncert bo v veliki filharmonični dvorani v pone-deljek, dne 6. novembra ob 8 zvečer. Vstopnice v knjigarni Glasbene Matice.

Važno za vse člane Prosvetnega društva na Viču. Knjižnica Prosvetnega društva bo v bodoče poslovala vsak četrtek od 18 do 20. Prosimo vse člane, da jo redno obiskujejo po-sebno v zimskem času. — Knjižničar.

Razglas. Kr. banaka uprava razpisuje nabavo večje količine blaga za perilo in obleke, s katerim bo obdarovana revna šolska mladina ob pri-liki božičnic na ljudskih šolah. Za moške obleke obleke pride v poštev hlačevina »Saglie«, za oble-čenke in za perilo pa razne vrste flanelne. Ponud-be s točnimi prodajnimi pogoji, katerim je prilo-žiti 1 m dolge vzorce, se more predložiti do dne 5. novembra 1939 prosvetnemu oddelku kraljev-ske banke uprave, Knaflijeva ulica 9-II, soba 20. Ponudbe morajo biti kolikovane z 10 dinarskim banovinskim kolkom. Vzorci ne bodo vrnjeni. — Kr. banaka uprava dravske banovine.

Razstava kurtije kožuškovine, usnja in volne, ki jo je pred kratkim priredila Zveza društev rejcev malih živali v Ljubljani v prostorih restav-racije »Pri Šestici«, je našla zelo ugoden odmev med obiskovalci. Izražena je bila želja, da bi Zveza še večkrat priredila tako razstavo, kjer bi lahko prišli vsi zainteresirani na svoj račun s cen-enim nakupom domače kožuškovine, usnja in volne. Opozarjamo, da je vse to blago stalno na ogled pri rejcih malih živali v Karunovi ulici 10, tik za trnovsko cerkvijo.

Pisarna Protituberkulozne zveze v Ljub-ljani se je preselila iz Gosposvetke c. št. 2/II. v zgradbo šolske poliklinike na Askerčevi ce-si nasproti Tehniške srednje šole, na kar vse Zvezine edince opozarjamo.

Ljubljansko gledališče

Drama — Začetek ob 20.

Četrtek, 2. novembra: »Striček Vanja«. Premiera Premierski abonma.

Petek, 3. novembra: ob 15: »Kacijanar«. Dijaška predstava. Cene od 14 din navzdol.

Sobota, 4. novembra: »Striček Vanja«. Red B.

Opera — Začetek ob 20.

Četrtek, 2. nov.: »Boris Godunov«. Gostovanje

Josipa Križaja. Red četrtek.

Petek, 3. nov.: Kogojeva akademija. Izven.

Sobota, 4. novembra: »Pri belem konjčku«. Iyven.

Znižane cene od 30 din navzdol.

Mariborsko gledališče

Četrtek, 2. nov. ob 20: »Celjski grofje«. Red C.

Silnavka in parkljevka v celjski okolici

Celje, 1. novembra.

V Zavodni pri Celju se je pojavila pred dnevi silnavka in parkljevka, zaradi katere je mestno po-glavarstvo izdalo najstrožje odredbe. Za okuženo področje se je proglasilo kraj Zavodna, za ogra-ženo področje pa vsi ostali kraji na področju celjs-ke mestne občine. Do nadaljnje so uklenjeni vsi živinski in kramarski sejni. Prepovedan je vsak svobodni in trgovski promet s parkljarji na celjs-kem mestnem področju. Izdajanje in podaljšanje potnih listov se ukinja, izvajajo za parkljarje, ki so namenjeni za klanje v mestni klavnici v Celju. Do-vojenje za odprmo parkljarjev iz okuženega pod-ročja v druge okraje izdaja samo banska uprava v Ljubljani. Vsako sumljivo obolenje parkljarjev se mora takoj prijaviti mestnemu veterinarskemu re-ferentu.

Naročajte Slovenski dom!

Darlan - poveljnik vsega francoskega brodovja

Njegovo spričevalo: prvovrstni častnik, ki ima vse odlike poveljn'ka

Eden tistih mož, ki so jim zaupane važne naloge v sedanji vojni, je tudi admiral francoskega brodovja Francois Darlan. Izhaja iz stare rodbine, ki je dala Franciji lepo število odličnih in tudi elavnih pomorščakov. Le oče zdaj živečega in po vsem svetu znanega Francoisa Darlana je krenil s tradicionalne rodbinske poti in je imel mnogo raje politiko, kakor pa neprestane nevarnosti, ki jih pomorščaki neprestano doživljajo. Bil je župan in nato poslanec v francoskem parlamentu, nakar je zasedel celo ministrski stolček. Bil je minister za pravosodje in tudi čuvar državnega pečata. O njem bi lahko trdili, da je bil eden najbolj strašnih politikov, kar jih je v zadnjih stoletjih imela Francija. Kot republikanski borec je bil neizprosno mož in je njegova beseda tudi precej zalegla. Njegov sin Francois pa je spet nadaljeval po očetu prekinjeno politično tradicijo in se posvetil pomorstvu.

Francois Darlan je danes star 58 let. Kot 18-letni fant je leta 1899 stopil v pomorsko akademijo, tri leta pozneje pa je odpotoval na Kitajsko, kjer je ostal dve leti. Ze tedaj je pri svojih predstojnikih vzbudil zaradi nadarjenosti veliko pozornost in so mu zaradi izrednih sposobnosti prerokovali še veliko bodočnost. Kakor danes vidimo, se ti njegovi preroki niso zmotili.

Leta 1914 je prostovoljno šel v vojsko. Bil je takoj poveljnik baterije. Leta 1915 se je boril v Gorenji Alzaciji, naslednje leto pa se je mudil že na solunski fronti. Udeležil se je tudi bojev pri Verdunu. Leta 1917 se je odlikoval v Champagni in v Belgiji, konec vojne pa je spet dočkal v bitki pri Verdunu.

Živil je ne samo pri svojih tovariših, ki so bili po položaju njemu enaki, pač pa tudi pri navadnih vojakih veliko priljubljenost. Vsi pa so gledali v njem vzor močne osebnosti. Njegove velike vrline so bile hrabrost, umerjenost, dobrotljivost, jasnost duha in sposobnost, videti vneprej, kako se bodo dogodki zasukali. Leta 1918 je postal kapetan korvete in je dobil pri izpitu tole laskavo oceno: Prvovrstni častnik, ki ima v največji meri vse odlike poveljnika — energijo, hladnokrvnost in odločnost. Ko je poveljeval neki skupini pomorskih topničarjev v predelu, kjer so bili boji nenavadno srditi, se je vedno odlikoval in najuspešneje izkoristil svoje baterije v bojih od 23. marca do 10. junija 1918.

Pozneje, ko je bila vojna končana, je zapustil svojo baterijo in prevzel poveljstvo nad brodovjem na reki Ren. Leta 1922 je postal kapetan fregate, nakar je kot generalštabni poveljnik pomorske divizije odpotoval spet na Daljni vzhod. V kitajskih vodah je eno leto poveljeval na neki ladji in je tedaj tamkajšnji admiral spet dejal, da je ta kapetan fregate »energičen častnik, ki vsako stvar zanesljivo zna presoditi.« Oznail ga je kot moža, ki ljubi svoj poklic, častnik, ki je že do tedaj dosegel sijajno kariero in ki zasluži, da poveljuje vsem vrstam ladij.

Z 48 leti je postal kontreadmiral. Tedaj se je spet vrnil na službo v mornariško ministrstvo, kjer je ostal celih pet let, vse do tedaj, ko je prevzel poveljstvo mornarice v Alžiru. Kot podadmiral je

dobil visoko odlikovanje Legije časti. Jeseni leta 1933 je postal poveljnik eskadre na Atlantiku. Njegovi mornarji so ga vzljubili predvsem še zato, ker so bili ti mornarji vedno njegova prva skrb. Brigal se je za svoje podrejene, kakor skrbni oče za svoje otroke. Na velikih pomorskih vajah leta 1935 se je izkazoval kot pravi vojskovodja, ki mu država sme zaupati življenja svojih podanikov. Naslednje leto je bil poklican v ministrstvo za mornarico kot ravnatelj tega kabineta. Meseca decembra 1936 je podadmiral Francois Darlan prevzel dolžnosti načelnika mornariškega štaba in pa podpredsednika vrhovnega pomorskega sveta. Leta pozneje ga je vlada odlikovala za njegove zasluge z redom Legije časti prve stopnje.

Darlan je danes admiral francoske mornarice in vrhovni poveljnik vsega francoskega brodovja. Francija stavlja v tega svojega najposobnejšega pomorskega poveljnika vse svoje nade, prav tako pa gotovo tudi vse tiste države, ki žele, da bi v Evropi v sedanji vojni zmaga la pravica nad nasiljem in neprestanim ogrožanjem elabesjih po močnejših in da bi zavladal že enkrat res pravičen mir, kakršnega si brez dvoma žele vsi razen tistih, ki mislijo le na to, kako bi si na račun vojaško šibkejših nagrabili spet novih posesti.

Kdo so novi italijanski ministri

Ostavke dosedanjih italijanskih ministrov Alfieri in Staracea smatrajo v angleških diplomat-skih krogih za zelo pomembne. Mutti, ki prihaja namesto Staracea, je star zdaj 37 let. Sodeloval je pri pohodu na Rim, ter se vojskoval kot letalec v abesinski vojni, ter kot prostovoljec v Spaniji. Sele avgusta meseca letos je bil postavljen za inšpektorja fašističnih organizacij v tujini. Maršal Grazziani, sedanji načelnik štaba italijanske vojske, in general Teruzzi, minister za italijansko Afriko (ta položaj je zavzemal zdaj Mussolini), sta igrala glavno vlogo v abesinski vojni. Maršal Grazziani je spremljal maršala Badoglija, abesinskega podkralja leta 1937 ter se mudil v Abesiniji do novembra 1937, ko se je iz zdravstvenih razlogov vrnil v Italijo. Grazziani je zdaj star 57 let. General Teruzzi je eden prvih fašističnih poslancev v italijanskem narodnem predstavništvu. V Abesiniji je poveljeval diviziji črnih srajc, nato pa je bil meseca februarja poslan v Spanijo ob začetku državljanske vojne kot inšpektor italijanskih prostovoljcev. Vrnil se je v Italijo oktobra 1937. General Teruzzi je star 56 let. O današnji spremembi italijanske vlade ni bilo prej nobenih znamenj in napovedi ter bo minilo še nekaj časa, preden bodo te stvari pojasnjene.

Naročajte in širite Slovenski dom!

»Nihče ne bo stradal,« pravijo Nemci glede na zalogo žita, ki ga imajo shranjenega, kot je videti na sliki.

A. G. Barrili

DVE BEATRICI

Naj mi nakloni Vsemogočni milost, da bom mogel privedi k njemu duše, ki ga še ne poznajo.

»Plemenita je vaša misel, don Cristoval. Toda žal vas ljudje, zakopani v svojo sebičnost, ne razumejo.«

»Prav pravite, gospa, prevzeta blazne hudobije; toda pristavite še: razum, ki ga zatemuje nevednost ali domišljija, polovičarska modrost. Toda vrniti se moram k svojemu pripovedovanju. Dospel sem na Portugalsko, ker se mi je zdelo, da je prav ta dežela določena, da me podpira pri uresničenju mojega, od Boga navdahnjenega načrta. Portugalska je že v posesti Azorskih otokov in Madeire, katere so odkrili mornarji iz Genove. Zdelo se mi je, da me božja Previdnost vodi v Lizbono.«

»Ali ste bili tudi na Madeiri?«

»Da, precej časa sem bil tamkaj, zaradi družinskih zadev. V Lizboni sem se poročil s Filipom Mogius de Perestrelo. Bila je plemenita in dobra deklica, ki pa mi je bila, žal, prerano odvzeta.«

»In tudi takrat niste opustili svojega načrta?«

»Ne, tudi takrat ga nisem opustil. Še bolj sem mislil nanj. Tam na meji do sedaj znanega sveta, postane privid daljnjih, nepoznatih dežel še bolj močan, želja po novih odkritjih še bolj živa. Cemu to širno morje? Kje se konča? Kaj je onstran obzorja? Ali je tam daleč prepad, preko katerega ni mogoče iti? Nekoč si nihče ni upal skozi Gibraltarsko ožino. Mislili so, da kdor bi si upal naprej, je zapisan gotovemu poginu. In vendar se pogumni mornarji iz Genove niso ustrašili ter so prekoračili mejo, preko katere si do takrat nihče ni upal. Tam zunaj se človeku dozdeva, da vidi v daljavi zemljo, ki je še nihče ni dosegel, ki so jo neizkušeni mornarji zaman iskali.«

»Ali je to fata-morgana?«

»Da, na Madeiri pravijo temu dozdnevemu otoku otok Svetega Brandama, po nekem škotskem menihu iz VI. stoletja, ki naj bi ga bil dosegel. Drugi ga imenujejo otok Sedmerih škofov, ker se je baje v VIII. stoletju sedem škofov, ki so bežali pred Mauri, zateklo nanj. To so le legende, ki pa gotovo niso brez podlage. V njih je medel spomin na to, kar so ljudje vedeli v davnih časih. Dokazano

je, da so ljudje v starih časih vedeli o deželah onstran Gibraltarske ožine. Podam vam le nekaj dokazov. Solon, atenski zakonodajalec, je vedel o njih, ker so mu o njih pripovedovali egiptovski duhovniki, ki so v svojih starih listinah čitali o širni Atlantidi, ki je bila večja kot Azija in Afrika. Ta dežela je bila zelo daleč in nekoč se je zaradi strašnih potresov pogreznila. Tudi Aristoteles pripoveduje o neki deželi, katero imenuje Antila. To zemljo naj bi bili odkrili mornarji iz Kartagine; senat v Kartagini pa jim je prepovedal, da bi govorili o svojem odkritju, da bi se njihovi sovražniki s tem ne okoristili njim v škodo. Zdi se mi popolnoma umevno, da so otoki ob evropski in afriški obali ostanki in obnem priče o potopljeni Atlantidi. In zdi se mi, da morajo onstran Oceana biti drugi dokazi in druge priče.

»Zelo verjetno je,« je pripomnila markiza. »Toda, ali nimate nobenih drugih dokazov?«

»Oh, dovolj jih imam, da morem prepričati iskreno misleče ljudi. A bojim se, da bi vas dolgočasil.«

»Ne bojte se. Z zanimanjem vas poslušam. Nadaljujte.«

»Tri važne dokaze imam: eden je naraven, drugi izvira iz avtoritet pisateljev, tretji pa iz poročil mornarjev. Po mojem mnenju in po mnenju najznamenitejših grških in arabskih geografov, tvorijo celne, otoki in morja kroglo, katero je mogoče prepotovati v vseh smereh, tudi do najbolj oddaljene točke. Naši predniki so trdili, da je večji del sveta že odkrit; treba bi bilo odkriti le še majhen del med zapadno mejo Evrope in vzhodno mejo Indije. Tolomej, znameniti geograf iz Aleksandrije je razdelil krog zemeljske oble na štiri in dvajset delov, katerih vsak ima petnajst stopinj. Izmed teh jih je bilo znanih petnajst; že takrat, ko je živel on: En del so odkrili mornarji iz Genove, ko so skozi Gibraltarsko ožino dospeli do Azorskih otokov, Madeire in Kapverških otokov. Ostane jih torej še osem: ena tretjina obsega zemeljske oble.«

»Sedaj razumem, zakaj pravijo o vas, da hočete najti vzhod proti zahodu.«

»Res je tako. Norčujejo se iz mene iz nevede govorijo resnico. Toda nadaljujmo. Thine je Tolomej zaznamoval kot najbolj vzhodno točko v Aziji. Toda že Plinij je trdil, da se Azija še ne konča tam. Marco Polo in Anglež sir John Maudeville sta od omenjene točke šla še zelo daleč proti vzhodu, pa še nista dosegla skrajne azijske meje. Ali obsega zemeljska oble več kot tristošestdeset stopinj, kakor

Romunski prestolonaslednik Mihail, ki je bil 26. oktobra 1939 18 let star in je postal polnoleten

Dva danska letalca: Helvard (na desni) in Kaj Petersen (na levi), ki sta rešila posadko neke nemške izvidniške ladje

Umetno preganjanje megle - draga reč Ameriški profesor Brandt je izumil, da se da s parafinom 'delati' jasno vreme

Vsakovrsten promet naletava vedno na določene ovire, zaradi katerih trpi in se ne more tako razvijati, kakor bi se sicer, če teh ovir ne bi bilo. Tako je pri prometu na kopnem, na morju in tudi v zraku, čeprav so ovire pri prometu z letali čisto drugačne, kakor pa na primer na kopnem. Da zračni prostor ni brez ovir, brez slabih strani za letalski promet, vedo najbolje letalci, ki morajo na svojo pot preko zračnih višav tudi tedaj, ko zemljo pokrivajo gosti oblaki ali megla. V tem oziru se mora na primer avtomobilist celo na prometnih cestah boriti proti manjšim, ali vsaj manj nevarnim oviram, saj so ceste vsaj kolikor toliko pregledne in je na njih v nešteti primerih poskrbljeno za dobro razsvetlavo. Letalo pa ne more kar tako z reflektorji predreti goste megle in je dostikrat odvisno od gole sreče, ali bo moglo varno pristati in se izogniti terezu, ki je za prista-janje lahko usodno. Ogronomga pomena bi bilo za zračni promet, če bi se dalo umetno pregan-jati meglo, kadar bi človek hotel. To je za letalstvo vsekakor najnevarnejša ovira. Da bi jo odstranili, o tem je padlo že mnogo poskusov, toda do zdaj se še noben ni pokazal za zadosti učinkovitega.

S tem vprašanjem se je mnogo bavil ameriški profesor Brandt ter v zvezi s tem podal nekatere važne ugotovitve. Ugotovil je, da imamo dve vrsti megle: V prvo vrsto prištevamo ono meglo, ki nastaja ponoči pri ohlajanju zemeljske površine, v drugo pa meglo, ki nastaja pri tem, ko se premi-

kajo tople in vlažne zračne plasti proti hladni zemeljski površini. Za odstranitev megle prve vrste, to je tiste, ki nastane ponoči ob hladnih zemeljskih tleh, dozdaž se niso našli nobenega sredstva. Pri tvorbi te vrste megle se zračne plasti ob zemlji dosti ne gibljejo, vsaj toliko ne, da bi mogli meriti hitrost njihovega gibanja. Pri megli druge vrste, katere hitrost je možno zmeriti, pa obstoji način, po katerem bi bilo možno določene zračne predele očistiti megle. Če hočemo, da se bo naš poskus posrečil, ga moramo delati na črti, kjer veter piha. Na tem mestu moramo zažigati gorilni plin ali parafin. Poskusi so pokazali, da bi morali, če hočemo preganiti meglo z 10.000 kubičnih metrov obširnega področja, vsako minuto zažgati 200 kub. metrov gorilnega plina ali 200 soščkov parafina.

Takšno preganjanje megle je, kakor se iz teh številki vidi, precej draga reč. Saj 10.000 kubičnih metrov ni tako zelo velik prostor. Toliko bi ga zavzel na primer nebotičnik, ki bi bil 10 m dolg, 10 m širok in 100 m visok. Dokler ne najdemo boljše sredstva za preganjanje megle, se bomo že raje zadovoljili z njo, kakor pa, da bi jo s takšnimi stroški podili. Končno pa je tudi megla ena izmed tistih stvari, ki enemu utegejajo res škoditi, drugemu pa zato prav toliko koristiti. Saj je vendar znano, da si učenjaki ne belijo glave samo s tem, kako bi učinkovito lahko preganjali meglo in iz oblakov poklicali najlepše sonce, pač pa prav tako tudi, kako bi naredili čim gostejšo umetno meglo.

Program radio Ljubljana

Cetrtek, 2. novembra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Plošče — 12 Priljubljeni in melodije (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Kvintet pihal — 14 Poročila — 18 Resni zvočki (plošče) — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 Iz »Mrtvaškega plesa« A. Ljubi-pla (prevod A. Sovreta), hero člani rad. igral. druž. — 20 Pevski koncert go. Milke Kogojev, članice Nar. gled v Ljubljani, pri klavirju g. prof. P. Sivc — 20.45 Reprodiciran koncert simfon. glasbe — 22 Napo-vedi, poročila — 22.15 Gosli in kitara (g. prof. Karel Jeraj in Stanko Prek).

Petek, 3. novembra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 11 Soliska ura: Varujmo! razgovor učencev bežigradske poskusne šole, vodi g. M. Zor — 12 Odmevi iz naših krajev (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.02 Opoldanski koncert Radij. orkestra — 14 Poročila — 18 Zenska ura: Zena in tujski promet (ga. M. Kržič) — 18.20 Dljaska zabava (plošče) — 18.40 Francosčina (g. dr. St. Leben) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Objave — 19.50 O pla-ninskem mladim, domu SPD (g. P. Kunaver) — 20.30 ninskem mladinskem domu SPD (P. Kunaver) — 20 Plošče — 20.30 Prenos iz Belgrade: Ura instrument-talnih skladb L. M. Škerjanc, dirigent skladatelj sam — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Radij. orkester.

Sobota, 4. novembra: 7 Jutranji pozdrav (plošče) — 7.15 Napovedi, poročila — 7.30 Pisan venček veselih zvokov (plošče) — 12 Pisan šopek zdaj dobiti, kaj v njem je — uganite! (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13.02 Pisan šopek zdaj dobiti, kaj v njem je — uganite! (plošče) — 14 Poročila — 17 Otroška ura: a) B. Mazurka: Reko in Lila, 5. branje. Bero avtor sam. b) Pavliha in njegova družina — Lutkov-na igra — 17.50 Pregled sporoda — 18 Za delopust (igra Radij. orkestra) — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura — 19.40 Ob-jave — 20 O zunanjih politikah (g. dr. Al. Kuhar) — 20.30 Nekaj starih, nekaj novih o privedih in strahovih. Pisan večer. Prizore izvajajo člani radij. igral. družine. Vodi I. P. I. — 22 Napovedi, poročila — 22.15

je trdil Tolomej? Ali je njen obseg manjši, kakor trdijo drugi učenjaki? To je pač vseeno. Dejstvo je, da mora med Indijo in Spanijo biti še velik, neznan prostor, katerega pa ne napolnjuje samo morje. Mnogo otokov mora biti na poti, ki od zahoda vodi v Indijo.

»Ostanki Atlantide!« je vzklila markiza, ki je z vso pozornostjo sledila njegovim besedam.

»Brez dvoma. In če ne zadoščajo grški in egiptovski učenjaki, imamo tudi sv. pismo. V njem čitamo, da je samo sedmi del sveta pokrit z vodo, ostalih šest delov je suha zemlja. Zemlja, ki nam je do sedaj znana pa še zdaleka ne dosega šestih sedmin površine zemeljske oble.«

»In učenjaki v Salamanciji tega niso hoteli uvideti?«

»Tudi o tem bom govoril, a poprej vam hočem povedati dokaze mornarjev, vsaj tiste, ki sem jih sam zbral in ki se mi zdijo zelo verjetni. Martin Vicenzo, hraber portugalski mornar, je na odprtem morju, štiristopetdeset milj od obale videl v vodi neko temno stvar. Ko jo je zajel, je videl, da je bil kos izrezljanega lesa. Poznalo se je pa, da ni bil rezljan z železom, ki je pri nas dobro znano. Ko je pobral ta les, je že tri tedne pihal močan veter z zahoda. Priplaval je torej z zemlje, ki leži najmanj dvajset dni hoda proti zahodu. Ne samo to. Moj svak je na naši obali našel drug kos lesa, prav tako izrezljan in izredno debele bambusove palice. Tudi drugi so našli takšne palice. Na Azorskih otokih so našli veje dreves, ki so tam nepoznane. In veste, kaj so mornarji še našli? Dve človeški trupli, ki pa po njihovih potezah in njihovi polti niso sličili nobenemu izmed plemen, ki prebivajo v Afriki in Evropi. Prepričan sem, da je tam daleč na obzorju zemlja, katero nam ti znaki odkrivajo in nas tako rekoč vabijo, d abi jo našli.«

»Ali portugalskega kralja niso prepričali ti dokazi, ki so tako jasni in tako številni?«

»Ne, ni ga bilo mogoče prepričati. Poslušal me je kakor njegov oče; še več, zbral je več učenjakov in jim pokazal moj načrt, da ga prouče. Ti pa so izjavili, da sem znorel. Zadrževali so me nekaj časa in medtem poslali neko jadrnico na pot, ki sem jo jaz začrtal.«

»Nesramneži.«

»Da, tam njihovo izdajstvo je bilo kaznovano. Hoteli so, da jim izročim načrte, ki sem jih sam sestavil za zaželjeno potovanje. Bil sem tako lahkoveren, da sem mislil, da so jih moji dokazi prepričali in da so pripravljeni mi pomagati. Poln upanja sem jih izročil.